

Uz 50. Muzički biennale Zagreb, održan od 7. do 17. travnja

Bez spomenarske limunade

Ekipa na čelu s Berislavom Šipušem iznevjerila je hipsterska očekivanja, ne davši više od deset para za marketing Novog zvuka, anegdote i "quo vadis" konferencije: festivalski budžet ekonomiziran je proizvodnjom od dostupnog materijala i dostupnim sredstvima

Piše: **Branimira Lazarin**

Što je kulturni događaj, ako nije sjena vlastite obljetnice? Pitanje s efektom očudenja u žanru začinjaoca domaćeg metafizičkog novinarstva **Branimira Bilića** ovdje nije neupotrebljivo, jer znamo odgovor. Obljetnice su brendirani eventi. Jedva je važno kakav ti je program, ako imaš dobar brend. A što je deblja obljetnica, to je teže dokazati da si ti ohoho davno rebrendirao stvar, uvijek se traži bolji istariji.

Takvu vrstu ozbiljne nevolje, koja nije kulturmenadžerske nego estetičke prirode, ovih je dana živio Muzički biennale Zagreb, jedan od (naj)važnijih festivala suvremene glazbe u Europi, s prtljagom pedesetogodišnje obljetnice. Deset dana gustog programa pod egidom Nove glazbe i naslovom festivala koji je 1961, na terenu specifičnoga jugoslavenskoga kulturnjačkog jedinstva u hladnoratovskoj različitosti, pokrenuo kompozitor i najbolji domaći kulturmenadžer **Milko Kelemen**.

Etika racionalnog kuhara

Ilustraciji razlike između vremena sinestezije EXAT-a, Gorgone, Novih tendencija, praksisovaca, Muzičkog biennala i suvremenog lajfstajla savršeno je poslužila izložba glazbene kritičarke **Seadete Midžić** u Muzeju suvremene umjetnosti. Arhivska građa HRT-a uvijek djeluje terapeutski, negdje čak izgleda kao patetična felinijevska fikcija. Zato dobro prolazi stota varijacija mita o počecima Biennala, s Ke-

Pijanistica Katarina Krpan

lemenom i **Johnom Cageom**, gdje prvi vabi drugoga: "John, nemoj, pliz, puzati ispod klavira, zabranit će nam festival, ne znaš ti te tipove", a drugi javno obećava da neće "eksperimentirati", e da bi baš to napravio na bini. Netko neupućen u povijest festivala teško će vjerovati da je avangarda sedamdesetih mogla doseći serioznost "od društvenog značaja" sve dok u kadru Televizije Zagreb ne ugleda poznato lice i čuje taj glas... Drčni mladić **Igor Mandić** u trapericama, točne dikcije, mikrofon u ruci; profesor **Natko Devčić** u odijelu, ispred njega. I onda arsenal pitanja isljedničkog tona s motivom "umjetnosti za napredak društva", uz odgovore slične dinamike, pravi badminton pretencioznih tipova, groteska za poželjeti!

Spomenarsku limunadu takvog ili još goreg tipa mogli su

mirne duše napraviti organizatori Biennala, ali nisu. Ekipa na čelu s **Berislavom Šipušem** iznevjerila je hipsterska očekivanja, ne davši više od deset para za marketing Novog zvuka iz šezdesetih, anegdote i "quo vadis" konferencije. Festivalski budžet od četiri milijuna kuna ekonomiziran je proizvodnjom od dostupnog materijala, dostupnim sredstvima. Je li posrijedi etika racionalnog kuhara, skandinavizacija kulture, možda tek modernizam postupka? Domaća glazbena industrija jedina je disciplina koja se može (i, po zakonu, mora) financirati sistemom naplate autorskih prava, dvije trećine budžeta ovog MBZ-a naplaćeno je od tantijema. Uvijek se može računati na siguran, iako ne i jednak iznos koji u dvije godine zaradi domaća estrada.

Pleter i premijere

A većina novca ovogodišnjeg programa slila se u pet nacionalnih kazališnih kuća na konto pet žanrovski različitih premijernih predstava. Točnije, lova je otišla na pet adresa, a vidjeli smo četiri predstave, ali o tome malo kasnije. Prvu, pompozno najavljanu operu "Kraljevi i konjušari" skladateljice **Sanje Drakulić** i libretista **Mire Gavrana**, najtočnije opisuje sažetak radnje: "Deseto je stoljeće, trenutak je zao, zemlja izmorena glađu i sušama, a kralj Marun suprui i kraljici Jeleni zdvojan prepričava zlokoban san što ga je usnuo..." Kad smo mislili da je povijesna

zbilnost kostimiranog srednjovjekovlja stvar kulturnacionalne prošlosti, smjestili su osječkom kazališnom ansamblu, usput totalno nenaviklom na kompliciranu strukturu glazbe Sanje Drakulić. Šteta što se repertoarnom gledatelju ponovno neće omogućiti da pobjegne što dalje od vicmahera hrvatskog pletera!

Studenti i generali

Druga bijenalska premijera je "elektronički" balet **Frana Đurovića** i koreografa **Massimiliana Volpinija** "Zovem se Nitko" iz varaždinskog HNK-a za pet izvođača (**Dina Ekštajn**, **Ida Jolić**, **Zvonimir Kvesić**, **Irena Mikec**, **Petra Valentić**), gdje Đurovićeva autorska ekonomija savršeno korespondira s koreografskim senzibilitetom, što je stvarno rijedak spoj. "Šuma Striborova" **Ivana Josipa Skendera** (1981.) i **Ozrena Prohića** (redatelj, libretist) iz riječkog HNK-a odlična je u glazbenom, dramaturškom i scenskom, posebno kostimografskom (**Juraj Zigman**) segmentu, hit za čitavu obitelj. Zato nije strašno što joj nedostaje izvođačke smjelosti.

Slično bi se, u izvođačkom registru, moglo prigovoriti i baletu "Air" skladatelja **Krešimira Seletkovića** i koreografa **Martina Muellera**. Je li Seletkovićev cizeliran, naglašeno "eteričan" muzički izraz našao kôd s raskošnom ekspresijom koreografske zvijezde Muellera, stvar je privatnog dojma.

Svježina festivalskog pristu-

pa ogleda se u naglašenoj inkluzivnosti. Vrata su otvorena najprije studentima-izvođačima Muzičke akademije, a to podsjeća na vrijeme sretnijih festivalskih početaka, recimo Eurokaza, u vrijeme nonšalantnog socijalizma. Baš su tako, bez medijskih balona, prošla dva najzanimljivija festivalska koncerta. Nastup **Katarine Krpan** i **Vlaste Gjure**, koje su prvi put u Hrvatskoj, u Muzeju Mimara, maestralno izvele "Etide" **Gyorgyja Ligetija**, jedne od najzahtjevnijih kompozicija pijanističke literature 20. stoljeća; potom artističko osvježanje, potresan vizualnoglazbeni rad, pjesmopriče "The moon shall never take my voice" i "The age of happiness" **Damira Očka** u klupskom mraku Jedinstva. Konačno, imamo i festivalski epilog, u formi bizarnog incidenta. Peta bijenalska praizvedba, komična opera "Maršal" **Silvija Foretića** i režisera **Maria Kovača**, po scenariju filma **Ive** i **Vinka Brešana**, imala se odigrati u splitskom HNK-u, baš na dan proglašenja presude hrvatskim generalima. Gradonačelnik **Kerum** i intendant **Mucalo** zaključili su, logično, da je komedija neprimjerena nacionalnom generalskom efektu i praizvedbu odgodili za prvi, u svakom smislu slobodan, termin repertoarnog kalendara - 24. siječnja 2012. I dok jedni pozivaju na škandal, drugi prizivaju činjenice: **Jelena Rozga** i **Jelena Karleuša** su bez problema estradno nastupile upravo na taj dan. Očito imaju razumniju publiku.